

BROEKER BIJDRAGEN

UITGAVE VAN DE VERENIGING "OUD BROEK IN WATERLAND"

Verschijnt 2 tot 4 maal per jaar
Wordt aan de leden gratis toegezonden

Nr. 27

(juli 1985)

Gehele of gedeeltelijke overname van
de inhoud slechts na goedkeuring.
Copyright. Redactie-adres:
Roomeinde 13, Broek in Waterland

OVER ZIJLEN EN SCHOEIINGEN EEN SLEUTEL DER HUISNUMMERING

Het oude Broek zou men kunnen karakteriseren als het dorp met de vele zijltjes, te weten de voetbruggetjes over de sloten, die de smalle straten door het dorp kruisten. Deze sloten waren veelal veldsloten uit de omringende weren, die dienden voor afwatering in Dee en Havenrak. De ligging van deze sloten, die bij de middeleeuwse ontginning en verkaveling van Waterland waren gegraven, was dus bepalend voor de plaats van de zijltjes.

Uit de dorpsplattegrond van 1759 1) (zie bijlage I) en een notitieboekje uit 1781 2) weten we dat Broek toen 40 dorpszijltjes telde, te weten op De Erven 5, op het Roomeinde 7, op het Leeteinde 6, aan de Keerngouw 6, aan het Havenrak 5, in de Dorpsstraat 3, op de Laan 2, op de Eilandsweg 2, op het Zuid-einde 1, en op de Molengouw 4 stuks. Verder waren er nog 4 particuliere zijltjes. Hiervan waren er in 1832 nog 30 3) en in 1900 nog maar 13 stuks aanwezig 4). Thans resten er nog 3 vaste bruggetjes: op De Erven, op het Leeteinde en aan het Havenrak; 2 andere werden gedegradeerd tot duikers onder de straat. Het laatste zijltje dat (in 1969) verdween was nr 29, tussen Havenrak 33-35 en 37-39 (zie bijlage III).

Vormgeving

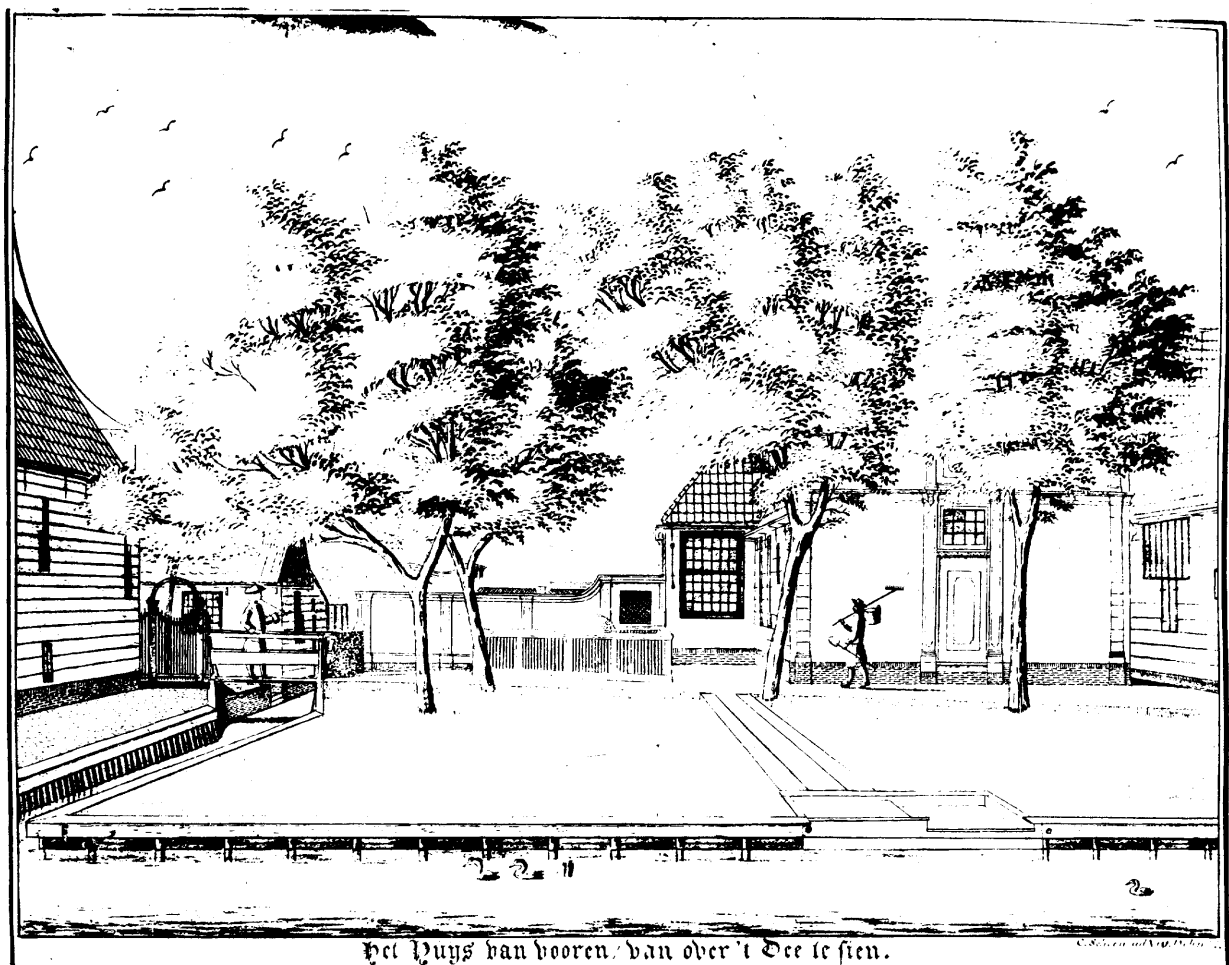
Al in vroege tijden moet Broek zijltjes hebben gehad. Waarschijnlijk waren dat "posten": eenvoudig een paar houten delen over de sloot; ook zal wel eens een "slepertje" (draaibrugje met contra-gewicht) zijn voorgekomen.

Later verschenen de "echte" zijlen. In een keur uit 1651 werd voor het eerst voorgeschreven dat "voortaan alle de sijlen langs het dorp met twee leeningen gemaakt sullen moeten werden ende breet wesen tot discretie (goedvinden) van den Geregten." 5).

Na de aanleg in 1661 van de straten door het dorp verschijnt een jaar later een keur, waarin nader wordt voorgeschreven hoe zo'n zijltje gemaakt dient te zijn: breed 5 (Amsterdamse) voet (1.42 m) 6) van 3 of 4 grenen of eiken delen,

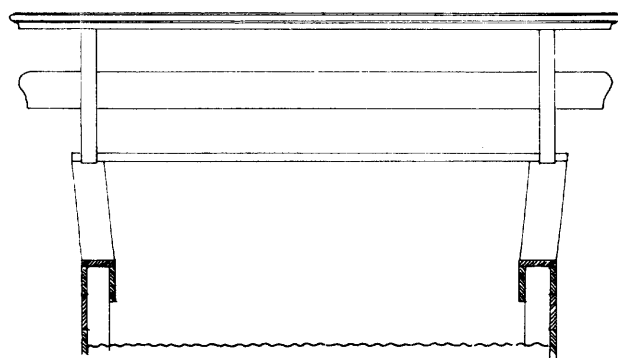
dik $2\frac{1}{2}$ duim (6.5 cm), per 2 delen aan elkaar bevestigd met 3 klampen; leuninggen van 4 duims (10.3 cm) ribben; tussen de leuningpalen onder de leuning een deel, dat 2 voet (57 cm) oversteekt aan iedere zijde van de sloot (zie bijlage II, ad A). In 1667 brengt de vroedschap deze maten iets terug en schrijft 4 voet (1.13 m) breedte voor, de delen 2 duim (5.1 cm) dik en de leuninggen van 3 duims (7.7 cm) ribben (zie bijlage II, ad B).

In de loop van de 18de eeuw kwam er blijkbaar meer behoefte aan zijlen, die men wat gemakkelijker kon openen om pramen met hooi of met beesten te laten passeren. Ten behoeve van de vaarsloten (die, als ze openbaar waren notsloten (van genot) heetten) werden "nieuwe sijlen (...) anders dan de oude sijlen" voorgeschreven. Deze waren voorzien van 3 eiken of grenenhouten leggers van 4 (10.3 cm) en 5 (13 cm) duim, die aan beide zijden $1\frac{1}{2}$ voet (42 cm) oversteken; op deze leggers dwarsdelen van $1\frac{1}{2}$ duim (4 cm) dikte; de leggers liggen op een dwarslegger ("sloving"), die weer op de zijlpalen rust. Om het brugdek gemakkelijker te kunnen lichten werden twee hengsels met twee ringen voorgeschreven. Ten aanzien van de andere onderdelen bleef de oude keur geldig (zie bijlage II, ad C). Hierbij dient te worden aangetekend dat de voorschriften er kennelijk van uitgingen dat de Broeker timmerlui wel wisten wat een zijl was en dus niet alle details vermeld hoefden te worden. De lengte van de zijlen werd uiteraard bepaald door de breedte van de betreffende sloot.

afb. 1.

Een tekening van Cornelis Schoon uit 1755 7) laat zien hoe er een 18de eeuws zijltje uit zag (afb. 1). Het betreft zijl nr 10 op het Roomeinde; afb. 2 toont er een reconstructietekening van. 8).

afb. 2.

aanzicht

Onderhoud

De eigenaren der huizen waren niet alleen verplicht de sloten tussen hun erven te onderhouden en op breedte en diepte te houden, ook voor de zijlen over deze sloten, inclusief de landhoofden (in Broek steeds handhoofden genoemd) waren zij verantwoordelijk. Op het gemeentehuis lag een lijst van de 40 dorpszijlen, waarop per zijl de huizen waren vermeld, welker eigenaren onderhoudsplichtig waren. Meestal waren dat twee belendende huizen, ieder aan een zijde van de zijl. Maar bij ingewikkelde situaties, zoals bij zijl nr 19 op de Keerngouw over de sloot tussen Gouwsloot en het Dee, en die (nr 20) over de Gouwsloot langs de Keerngouw, waren wel zes huizen betrokken 2) (zie bijlage III).

Inzake het geregeld onderhoud geeft de dorpskeur uit 1814 9) nog aan: "zullen- de de overloop eenmaal des jaars behoorlijk geteerd, en beschulpt, of met hamerslag bestrooit moeten worden, en de stekers en leeningen met witte olij- verf geverwt moeten worden en de zijdplanken met blauwe of groene verf".

Het toezicht op het onderhoud werd uitgeoefend door de vijf officieel aange- stelde rooimeesters, die elk jaar opnieuw werden gekozen.

Na de verbreding der bruggetjes bij de aanleg van de nieuwe rijweg in 1858 werden deze voortaan onderhouden door de gemeente. Dit had tot gevolg dat op aandrang van een aantal huiseigenaren de gemeente in 1860 besloot het onderhoud van alle in de dorpskom gelegen bruggetjes voor haar rekening te nemen.

Gebruik

Open zijlen waren, vooral in het duister, erg gevaarlijk voor de voetgangers. Daarom bepaalde de Broeker Willekeur in 1695: "De zijlen bij nagt van 10 tot na 4 uren 's morgens in de hooijtijt en voort voor- en na sonnenonder- en opgang sal den overloop geheel dicht geleijt moeten worden en bij dagen de overloop ten minste 3 voeten breet moeten sijn op verbeurte van f 2.10).

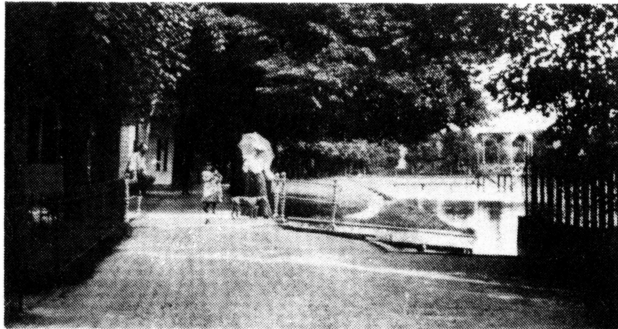
In 1814 wijst de nieuwe dorpskeur er nog eens op dat "iedere reijse wanneer de

overloop derzelve word opgehaalt, om met hooijschuiten als ander sints daar door te vaaren, (deze) directelijk behoerlijk worden dicht gelegd, op eene boete van f 2:--:--."9).

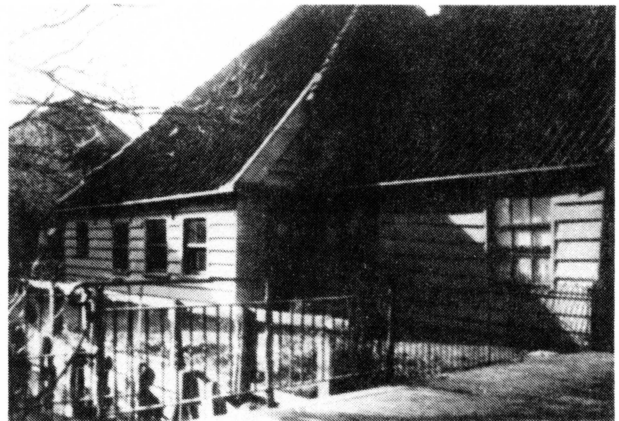
Wijzigingen

Op een foto uit 1895 is te zien dat de houten leuning van zijl nr 25 bij Havenrak 1 inmiddels vervangen waren door ijzeren, met balustervormige palen. Afb. 3 geeft de situatie in 1906 weer. In de jaren twintig of dertig werden deze weer vervangen door het huidige metselwerk, zoals dat toen ook bij de meeste andere vaste bruggetjes in het dorp werd toegepast.

In 1938, vlak voor de sloop van een aantal huizen in de Dorpsstraat ten behoeve van de nieuwe verkeersweg, was zijl nr 34 voorzien van ijzeren hekwerk met rechte stijlen (zie afb. 4), zoals dat tot voor enige jaren ook nog te zien was aan zijl nr 3 aan De Erven.

afb. 3.

afb. 4.

Schoeiingen

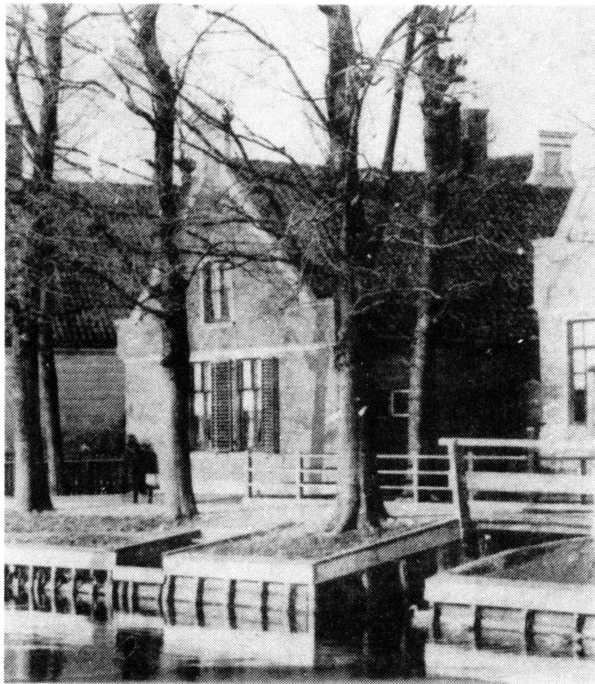
De eigenaren der huizen waren ook verplicht om de houten schoeiingen van de aan hun erven grenzende sloten (eventueel Havenrak of Dee) te onderhouden. Met het onderhoud van de schoeiing van het Havenrak O-zijde waren eigenaren van landerijen in de Binnenweren belast.

De sloten tussen de erven (die tegen binnenvaren mochten worden afgesloten met een boom) moesten tussen de palen van de schoeiing 6 voet (1.70 m) breed zijn, de notsloten 7 voet (1.98 m); de voorgeschreven diepte bedroeg 2 voet (57 cm 11).

Uit een bestek uit 1741 voor een nieuwe Kerkhofbrug (zie bijlage II, ad D) kunnen de maten van de Broeker schoeiingen worden afgeleid. De grenenhouten delen (breed pl.min. 25 cm ?) werden binnen de palen ("elles") van 20 voet (5.66 m) lengte aangebracht, de palen ongeveer 60 cm uit elkaar. De "tafel" der schoeiing, te weten het gedeelte onder water, moest 1½ voet (42 cm) onder het bodempeil liggen, het bovenste tafeldeel gelijk met het wateroppervlak.

De delen in de bodem 1½ duim (3.9 cm) dik, die tussen bodem en wateroppervlakte 2 duim (5.1 cm). Boven water diende de schoeiing 2½ voet (71 cm) hoog te zijn, die afgedekt werd met een 2 duims grenen deel ("dekstuk"), met daar onder tegen de palen een grenen "voordeel", eveneens 2 duims grenenhout (zie afb. 1 en 2). Een verordening uit 1855 12) vermeldt nog dat de schoeiing goed met grond moet worden aangevuld en dat "de voordeel met witte en het dekstuk met blauwe olijverw geschilderd" moet zijn.

Vrijwel ieder huis had aan het water een boenwal in gebruik, soms op enige afstand gelegen en dan bereikbaar over een smal straatje van gele klinkertjes. Afb. 1 toont het 18de eeuwse model, afb. 5 laat zien hoe een boenwal er omstreeks 1900 uitzag.

afb. 5.

Huisnummering

Bronnenstudie met betrekking tot de historie van huizen is alleen mogelijk indien bekend is welk huis correspondeert met het in de stukken vermelde koghiernummer. In de Broeker archieven is nergens een sleutel hier op aangetroffen.

Omstreeks 1731 werden in de provincie Holland bepaalde belastingregisters, de verpondingenregisters der bebouwde eigendommen, opnieuw opgesteld. In het nieuwe Broeker "Quohier van de verponding van ons Dorp over de huijsen" 13) draagt ieder huis een volgnummer (koghiernummer) van 1 tot 143. Per huis is, behalve het koghiernummer, vermeld de eigenaar in 1632 (toen het vorige register werd opgesteld), het bedrag van de toenmalige verponding, en de eigenaar in 1731 met vermelding van de nieuwe verponding.

Op basis van deze nummering is in de 18de eeuw een register 14) opgesteld (rooiboek), waarin per huis de eigenaren sinds het begin van de 17de eeuw zijn vermeld; hiernaast zijn de in die tijdsperiode plaats gehad hebbende

rooiingen inzake het uitdiepen en verbreden van sloten, het onderhoud van wal-
len en schoeiingen, het leggen van straatjes, het onderhouden van zijltjes
e.d. vermeld.

Voorname-lijk via dit rooiboek, waarin soms eigenaren en nummers van belenden-
de percelen worden genoemd, is het mogelijk gebleken om aan de hand van de
dorpsplattegrond uit 1759 (bijlage I) de relatie tussen deze nummers en de
huidige percelen vast te stellen. Het register begint met het meest zuidelijke
huis aan De Erven en loopt via Roomeinde, Leeteinde, Kerkplein, Keerngouw,
Havenrak, Laan, Dorpsstraat, Jaagweg, Eilandsweg, Zuideinde en Molengouw tot
de toenmalige meelmolen. Op bijlage I werden de oude kofiernummers ingevuld.
Bijlage IV geeft per oud kofiernummer de huidige perceelaanduiding aan.

Na 1731 zijn deze huisnummers maar liefst twaalf maal gewijzigd. De wijzigin-
gen in 1749, 1806 en 1808 zijn officieel vastgelegd in registers 15).

Een aansluiting op het in 1832 ingestelde kadaster werd niet aangetroffen.

Via de legger der huizen uit 1817 16) en verder via registers van huisnummering
1879-1909 17), de bevolkingsregisters vanaf 1830 en de lidmatenlijsten in het
archief van de Hervormde Gemeente kon per huis een vrij volledig overzicht van
de vroegere huisnummers worden opgesteld 18).

Bij iedere wijziging in de huisnummers volgde men naar oud gebruik altijd de
genoemde route en gebruikte men opeenvolgende nummers 19). In 1960, toen de
huidige nummering werd ingevoerd, werd daar voor de eerste maal van afgeweken
en ging men per straat nummeren.

A.P. Bruigom

1. De Nieuwe Brug.

2. Het Ge.

3. Het Noord of Rooment.

4. Het Leet ont.

5. De Kerk.

6. Het Raathuys.

7. De Kerk Brug.

8. Het Kleyn.

9. Het Cingellic of nieuwelt.

10. Het Savérak.

11. De Laan.

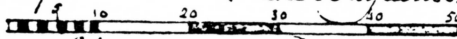
12. De Suijdenoer Brug.

13. Het Suijdent.

14. De Felde Brug.

15. Het Eylant.

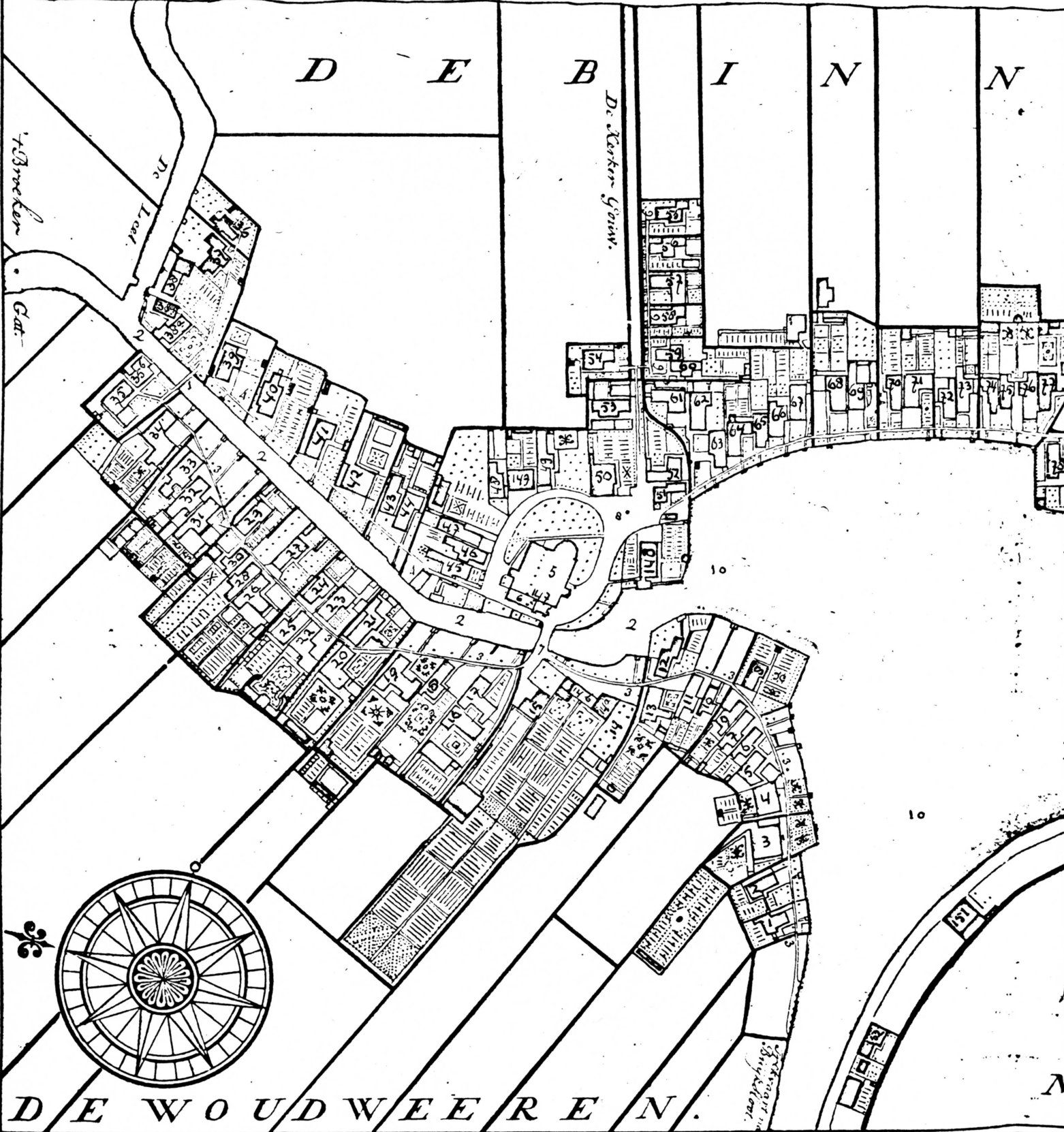
16. Het Kalkpat.

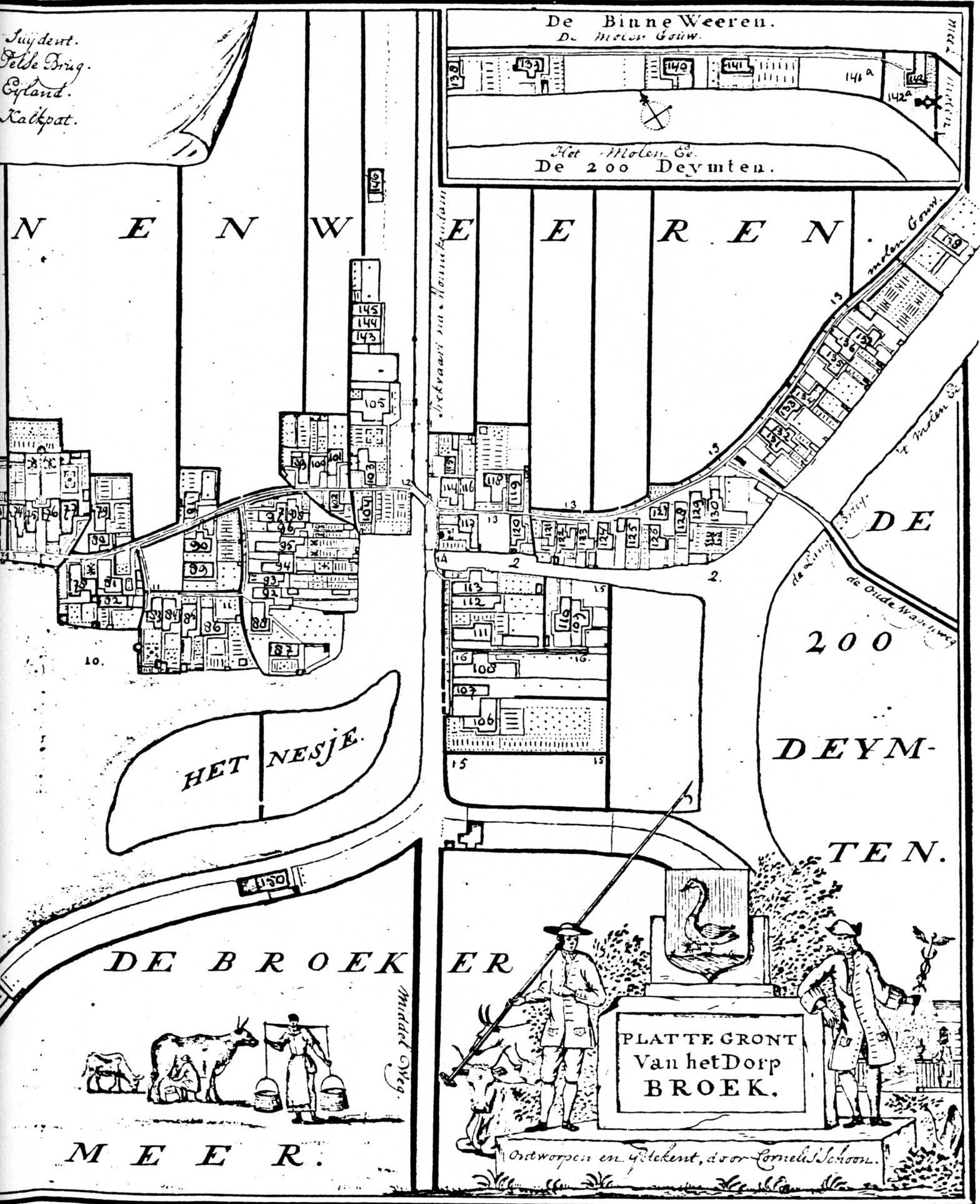
Schaale van 50 Roeden.

D E B I N N

De Brucken
Gat

D E W O U D W E E R E N

- A.
Resolutie vroedschap
1.4.1662
- "Burgermeesteren ende Vroetschap tot Broek hebbe gekeurt en geordonneert gelijk sij keure en ordonneren mit desen dat de brugge ofte sijlen bij de eijgenaars soo onderhoude werden te weten vijf voete breed en die breeder sijn soo te blijven van 3 a 4 stucken greene of eijken planken dik 2½ duijm 2 stucken aan malkander. Vast te maken met 3 klampe aan de onderkant alle ten minste eens s' jaars te teeren ende stibben of schulpen, met leeninge van 4 duijms gesaagde greene ribben. Tusschen de Leenpalen onder de Lening een deel aan ieder sijden met goede stekers wel beter maar niet slimmer als 't nu tegenwoordig is en 2 voeten lank aan ieder sijden van de sloot over te steeken alles tot discretie van de heeren der geregte." 21).
- B.
Resolutie vroedschap
22.2.1667
- "Ende de sijlen breed te maken vier voet binnen de steekers, ende dat van goet greenen of eijkenhout van 2 duijm dik ende de enden aan wedersijden 1½ a 2 Voet over te steeken, ende de Leeninge van 3 duijms gesaagde ribben van goet grene hout, soo hoog boven de Sijlen, gelijk doorgaans in 't dorp staan of legge met delen daar onder de stekers van bequame swaarte; alles tot discretie van de geregte." 21).
- C.
Resolutie vroedschap
15.4.1724
- "Belangende die Nieuwe Zijlen soude willen maken anders als de Oude Zijlen zijn geordineert; Sal daar toe moeten gebruiken drie Leggers van 4 en 5 duijm ijken ofte greenen hout, die volgens d'oude ordre 1½ voet aan elke sijde oversteeken, of een vleugel van drie voet aan beide sijde van de zijl; dan aan de Zijlpalen een sloving of legger daar d'eerste leggers op rusten van 4 en 5 duijm; de deelen over de leggers sullen 1½ duijm dikte hebben, van ijken of grenenhout; de Zijlen over Notslooten of andere slooten waar over geklagt werd, van die invaart heeft, sullen twee hengsels met twee ringen werden gemaakt, als de Brug bij Jan Harmensz of liever soo die is gemaakt bij Jan Andriesz ten Dam, invoegen die gemakkelijk kan worden geligt; dit aan te slaan als ook d'oude, die van kragt blijft in alle andere deelen." 22).
- D.
Bestek van't maken
van de brug (...)
bij Dirk de Ruijter.
1741
- "Ook nog aan ider Ent onder de brug te maken een Schoeiing het eene met de Schoeiing van Jan Claasz. Verhaal gelijk lang om trent 15 voet de tafel van 1½ duijms greenedeelen de tafel 1½ v. in de gront en de bovenste tafeldeel gelijk water en dan tot 2½ voet boven water met 2 duijms greene- deelen ook een 2 duijms greene voordeel en dekstuk bij de Schoeiing te slaan 8-12 Elles lang 20 voet en aan het ander Ent onder de brug de Schoeiing met de Schoeiing van Dirk de Ruijter gelijk lang 12 voet hoogte als aan de andere Sijd 1½ duijms tafel 2 duijms deelen daar op 2 duijms voordeel en dekstuk bij dese Schoeiing te slaan 6 à 12 Elles lang 20 voet." 23).

Oud nr	Huidig adres	Oud nr	Huidig adres	Oud nr	Huidig adres	
1	afgebroken huis(1805)	51	Kerkplein 10	104	Jaagweg 1	
2	De Erven 34-36	52	Keerngouw 2	105	afgebroken huis(1957)	
3	32	53	3	106	} Eilandweg 21-23	
4	26-30	54	5	107		
5	24 en 22	55	18	108		
6	20	56	16	109		20
7	18	57	afgebroken huis (1963)	110	19	
8	5	58	Keerngouw 10 en 12	111	15-17	
9	afgebroken huis(na 1832)	59	8	112	13	
10	De Erven 16	60	4-6	113	9-11	
11	10-14	61	afgebroken huis(na 1832)	114	5 en 5a	
12	1	62	Havenrak 3	115	3	
13	8	63	1	116	Zuideinde 1	
14	6	64	5	117	7	
14a+b	4	65	7	118	3	
15	2	66	} 9-11	119	5-7	
16	} Roomeinde 1	67		120	4	
17		68	121	6		
18		} 3	69	122	8 en 8a	
19	70		123	10		
20	5	71	25-29	124	12,14 en 16	
21	8	72	31	125	18	
22	7-13	73	33-35	126	} 20	
23	10	74	} 37-39	127		
24	12	75		128	22	
25	15	76	Dorpsstraat 1	129	24-26	
26	17	77	3	130	30	
27	14-18	78	2-6	131	Molengouw 2	
28	19	79	} 5-7	132	4	
29	22-26	80		133	6	
30	23-27	81	8,12 en 14	134	8	
31	29-35	82	Laan 2	135	10	
32	37-39	83	4	136	12	
33	41	84	6	137	14	
34	afgebroken huis(1808)	85	8-10	138	22-24	
35	Roomeinde 45	86	14	139	30	
35b	32	87	16	140	34	
36	afgebroken huis(na 1832)	88	18	141	36	
37	Leeteinde 9 en 7	89	} Dorpsstraat 20-22	142	46	
38	5	90		143	afgebroken huis(±1954)	
38a	3	91		11-13	144	idem
39	afgebroken huis(na 1832)	92	Laan 20	145	idem	
40	Leeteinde 20-22	93	22-28	146	idem (1938)	
41	14-16	94	30-36	147	Leeteinde 2	
42	12	95	38-42	148	Kerkplein 11-12	
43	10	96	44	149	6	
44	8	97	46	150	Broekermeerdijk 3	
45	4-6	98	} afgebroken huizen(1938)	151	15	
46	Kerkplein 1	99		t.b.v. verkeersweg	152	19
47	2	100				
48	5	101				
49	7 en 8	102				
50	9	103				

N.B. In het begin van deze eeuw werden de grote Broeker huizen vaak door meerdere (soms wel tot vier) gezinnen bewoond. Aan het gezamenlijke huisnummer werden dan voor de verschillende woongedeelten letters toegevoegd. De huidige huisnummering dateert uit 1960; toen werd nog een klein aantal huizen door meerdere gezinnen bewoond, en ieder woongedeelte kreeg een eigen nummer. Deze huizen dragen officieel nog steeds deze meerdere nummers, hoewel ze meestal maar door één gezin worden bewoond.

NOTEN

- 1 *In: Cornelis Schoon. Beschrijving van het dorp Broek, behelsende derselve Regts-ban, gelegentheyd, naams-oorsprong, tegenwoordige toestand, openbaare gebouwen, handel, regeering, enz. enz. Te Broek, 1759. Handschrift in particulier bezit.*
- 2 *Notitieboekje Anno 1781. Met gegevens over: onderhoud gowen, onderhoud zijlen, verponding der huizen (met aantallen haardsteden), huis- en haardstedegeld, schouw van gowen en brandgereedschap, bomen, schouw van zijlen, sloten, schoorstenen, maten en gewichten, bakken van brood en tabakroken Handschrift in particulier bezit.*
- 3 *Kadastraal minuutplan 1832.*
- 4 *N.C. Rümke-Bakker. Jeugdherinneringen 1975/6. Handschrift in het bezit van de Vereniging Oud Broek in Waterland.*
- 5 *Resolutieboek van de vroedschap 1623-1678. Vergadering van 14 september 1651. Gemeente-archief Broek in Waterland (verder G.a. Broek), inv.nr 1/6/1.*
- 6 *De Amsterdamse voet (van 28.3 cm = 11 duim à 2.57 cm) was in Waterland de gangbare maateenheid. Dat die ook door de Broeker rooimeesters werd gehanteerd blijkt uit een notitie op een exemplaar van de Broeker Willekeur Anno 1814 (G.a. Broek, inv.nr. 9/17/2), met enige omrekeningen in palmen. De grootte van percelen land werd algemeen aangeduid in Waterlandse Roeden (van 14 Amsterdamse voeten), 200 □ roeden zijn een geers, 400 □ roeden een maat of deymt, 600 □ roeden een morgen. Doch in de bedijkte Waterlandse meren bezigde men Rijnlandse roeden van 12 voeten van 31 cm (600 Rijnl. roeden = 1 Rijnl.morgen), terwijl bij het dijkbeheer de Waterlandse voet (van 30 cm) in gebruik was (1 Waterl.dijkroede = 14 Waterl.voeten. 1).*
- 7 *A.P. Bruigom. Waterland, getekend door Cornelis Schoon (1719-1778). Alphen aan de Rijn, 1979, blz. 189.*
- 8 *Detail van een reconstructietekening door Arch. N. Philippona.*
- 9 *Reglement en Keure van de Gemeente van Broek in Waterland, art. 2. 1814. G.a. Broek, inv.nr. 9/17/2.*
- 10 *Resolutieboek van de vroedschap 1678-1713. Vergadering van 25 juni 1695. G.a. Broek, inv.nr. 1/6/2.*
- 11 *Resolutieboek van de vroedschap 1623-1678. Vergadering van 27 maart 1655. G.a. Broek, inv.nr. 1/6/1.*
- 12 *Verordening houdende voorschriften omtrent het onderhouden van servituten, rustende op gebouwde en ongebouwde eigendommen binnen de Gemeente Broek in Waterland. 1855. G.a. Broek, inv.nr. 107.*
- 13 *Quohier van de verponding der huizen. G.a. Broek, inv.nr. 3/2/2. De nummering van de huizen - inclusief die in de Broeker- en Belmeer - werd vervolgens uitgebreid tot nr. 165. Zie inv.nr. 3/2/10.*
- 14 *Register van het Rooiboek 1608-1847. G.a. Broek, inv.nr. 9/22/4a en een copie Anno 1782, inv.nr. 9/22/4.*
- 15 *Lijst van huizen 1734-1749. G.a. Broek, inv.nr. 3/2/4 en Quohier van huizen, stallen en schuren 1806, inv.nr. 3/2/5.*
- 16 *Legger der huizen 1817. G.a. Broek, inv.nr. 181.*

- 17 *Registers van huizennummering 1879-1909. G.a. Broek, inv.nr. 266-272.*
- 18 *Nog niet gepubliceerd.*
- 19 *In 1855 werd de Gemeente Broek in Waterland verdeeld in drie wijken: Broek Wijk I, Zuiderwoude Wijk II en Uitdam Wijk III. De betreffende verordening 20) geeft aan dat "alle huizen en gebouwen moeten voeren, zowel het Wijknummer als het Orde of volgnummer der Wijk, duidelijk in zwarte of witte verf geschildert".*
- 20 *Verordening op het in stand houden der Bevolkings Registers in de Gemeente Broek in Waterland. 1855. G.a. Broek, inv.nr. 107.*
- 21 *Resolutieboek van de Vroedschap 1623-1678. Vergadering van 1 april 1662 en van 22 februari 1667. G.a. Broek, inv.nr. 1/6/1 en 1/10/3, fol. 7 en 14.*
- 22 *Resolutieboek van de Vroedschap 1714-1746. Vergadering van 15 april 1724. G.a. Broek, inv.nr. 1/6/3 en 1/10/3, fol. 27.*
- 23 *Bestek van 't maken van de brug bij de kerk als ook mede van 't maken van de brug bij Dirk de Ruijter. 1741. G.a. Broek, inv.nr. 8/2/2.*